

Saamelaiskäräjien kielipoliittinen linjaus koskien Muumilaakso-sarjaa

Yle tuottaa Saamelaiskäräjien esityksestä *Muumilaakso*-sarjasta dubattuja versioita kolmella saamen kielellä. Saamelaiskäräjät on ollut tiiviissä yhteistyössä sekä Ylen että Muumilaakso-sarjan tuottaneen Gutsy animationsin kanssa läpi tuotantoprosessin. Saamelaiskäräjien näkökulmasta yhteistyön tarkoitus on ollut tarjota asiantuntemusta erityisesti saamen kieleen liittyvissä kysymyksissä ja tämän työn tueksi Saamelaiskäräjät on laatinut linjauksen koskien Muumilaakso-sarjan kieltä. Linjauksen tarkoituksena on toimia ohjenuorana ohjelman kielellisille valinnoille ja sen keskeisiä painopisteitä ovat korkeaa laatua, saamen kielten elvytyksen tukeminen, saamenkielellisen monimuotoisuuden arvostaminen ja kielenvaihdoksen tunnistaminen.

Kaikki Suomessa puhutut saamen kielet ovat uhanalaisia. Koska saamen kielten asema on heikko ja elinvoimaisuus on uhattuna, tulee saamen kielten vaalimiseen suhtautua erityisellä huolellisuudella ja julkisessa palveluissa ja julkaisuissa käytettävän saamen kielen tason oltava korkealaatuista. On tärkeää huolehtia myös saamen kielten murteiden elinvoimaisuudesta kielellisen rikkauten säilymisestä tulevaisuudessakin. Yhtä lailla tulee muistaa historialliset syyt ja yhä vaikuttavat tekijät, jotka ovat saattaneet saamen kielet nykyiseen uhanalaiseen tilaan ja joiden seurauksena monet saamelaiset ovat menettäneet äidinkieltensä. Tämä on voinut aiheuttaa saamelaisille syvää surua, traumoja ja vaikuttaa itsetuntoon. Vaikka saamen kieliä on viimeisien vuosikymmenien aikaan elvytetty aktiivisesti ja saamen kielten arvostus on noussut, kielenvaihdosta ei ole saatu pysäytetyksi. Monet yksilöt ja perheet ovat ottaneet kielen takaisin, mutta sen positiivinen kehitys vaatii jatkuvia aktiivisia toimenpiteitä ja tukea. Saamen kielten puhujien heterogeenisyys saa näkyä kieliyhteisössämme.

Vastatakseen saamen kielten tilanteen erityispiirteistä johtuviin haasteisiin, on Saamelaiskäräjät tukenut tuotantoa monella tasolla. Saamelaiskäräjät pitää sarjassa tärkeänä oikeakielisyyttä, sekä kieliopillisesta ja kielenhuollollista laadukkuutta. Puhutun kielen tulee myös olla helposti ymmärrettävää ohjelman kohderyhmää lapsia ja perheitä ajatellen. Ohjelmassa puhutun saamen kielen pitää myös edustaa laajasti maantieteellisesti saamen kielten eri murrealueita. Saamelaiskäräjät haluaa valinnoillaan ja linjauksillaan koskien Muumilaakso-sarjaa antaa äänen saamen kielten nykyisille eri muodolle ja kielenpuhujien eri tilanteille, unohtamatta kielen rikkautta ja monimuotoisuutta.

Saamelaiskäräjille keskeinen tavoite yhteistuotannossa on rakentaa ja vahvistaa saamenkielisen ääninäyttelämisen kenttää. Käytännössä tämä tarkoittaa ääninäyttelijälahjakkuuksien löytämistä ja heidän ammatillista tukemista. Tuki sisältää myös kielellistä ohjausta. Muumilaakso-sarjan ääninäyttelijöiden valinnoista vastannut työryhmä on painottanut näyttelijävalinnoissa henkilöiden ulosantia ja taitoa ääninäytellä. Yksi keskeinen prioriteetti on ns. voice matchin löytäminen, joka tarkoittaa rooliin sopivamman äänen löytämistä. Muumilaakso-sarjan keskeisiä periaatteita ovat moniäänisyys ja toisten arvostus. Sarjan kautta Saamelaiskäräjät haluaa myös luoda hyvän ilmapiirin keskustelulle saamen kielten nykytilanteesta ja siitä miten voimme yhä elvyttää, ylläpitää ja tukea saamen kieliä monella tasolla.